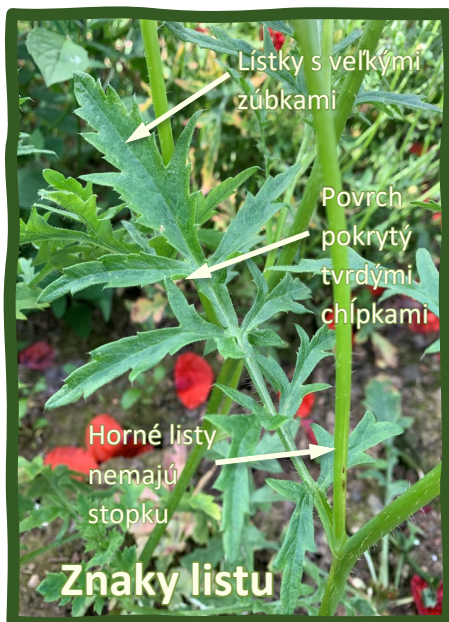

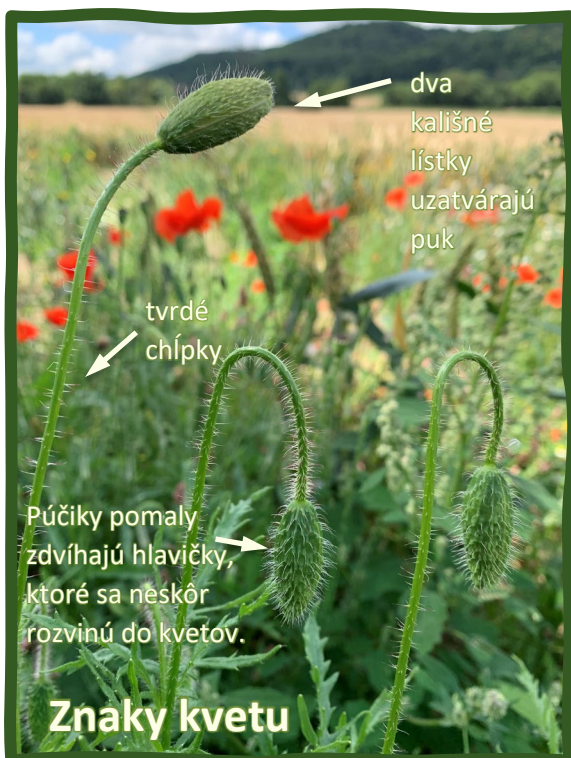
PLANT ID: Vlčí mak

Papaver rhoeas L.

Praktické využitie:

Kvety vlčieho maku boli v minulosti využívané na potlačenie menšej bolesti, napr. bolesti zubov alebo hrda; červené lupene sa vyvárať a získaný sirup sa používal na farbenie látok, výrobu rúžu a produktov proti vráskam. V súčasnosti vedci uvažujú o tom, že látky obsiahnuté v lupeňoch by mohli pomôcť pri prevencii rakoviny kože.

Mak je symbolom plodnosti, smrti a obnovenia

PLANT ID: Vlčí mak *Papaver rhoeas* L.

Rané názvy vlčí mak označovali ako "hromový kalich," "hromokvet" alebo "bleskáč." Názvy odrážali ľudovú vieru, že po zbere vlčích makov prichádza búrka a prináša so sebou časté letné lejaky, ktoré ničia okolitú úrodu.

Vlčí mak je medzinárodným symbolom spomínania, vyjadrený najmä spomienkou na ľudské straty na bojiskách 1. svetovej vojny. Rozrytá poničená pôda vytvárala ideálne podmienky pre usadenie a rast makových semiačok, ktoré následne vytvorili obraz „mori krvi“ a evokovali tak v nasledujúcich generáciách smútok a nádej.

Štyri šarlátové lupene sa navzájom prekrývajú

Často s čiernou škvrnou naspodu lupeňov

Časti kvetu

! pokým nie ste skúseným botanikom – mak je jedovatý!

Keď plody dozrievajú, na hlavičkách sa objavujú malé štrbiny

Blizna pripomínajú -ca ozubené koliesko

Kužeľovitá čiapka

Tobolka so semenami

Lupene predtým súčasťou kvetného lôžka

Nezrelý plod

Oválna tobolka obsahuje semená

Dieri (štrbiny), cez ktoré padajú semená po dozretí

Tobolka bez chĺpkov

Plody

Vzpriamená stonka s dlhými tvrdými chĺpkami

"čiapočka" s vyčnievajúcimi výstupkami

Blizna pripomína ozubené koliesko

tobolka so semenami

kužeľovitá čiapka

Nezrelý plod

Blizna pripomína ozubené koliesko

Zvyšky púčiku

Peľnica (obsahuje peľ)

Časti kvetu

Užitočné rady na identifikáciu:

Najlepším spôsobom, ako rozlíšiť päť rôznych druhov červených makov jeden od druhého, je:

- presvedčiť sa o farbe mliečneho latexu v stonke;
- určiť tvar tobolky so semenami, viditeľnej chvíľu po tom, čo odpadnú lupene.

Mak siaty (*P. somniferum*).

Hoci ide o iný druh, práve tento mak je špecificky kultivovaný s ohľadom na svoje semená, využívané pri výrobe oleja a pečení chleba a koláčov.

Rozmnožovacie stratégie:

Opeľovanie: opeľovaný hmyzom.

Šírenie semien: šírené cicavcami a vtákmi.

PLANT ID: Vlčí mak

Papaver rhoeas L.

Základné údaje:

Súčasný stav: Minimálne riziko ohrozenia
Výskyt: Rozšírený v Európe, Ázii a sev. Afrike

Popis rastliny (taxonómia)

Ide o jeden z približne 70 druhov, ktoré tvoria rod *Papaver*, patriaci do čeľade makovitých (*Papaveraceae*). S výnimkou tobolky je celá rastlina drsná a pokrytá tvrdými chĺpkami. Listy sú hlboko vykrajované. Ide o jednoročnú rastlinu rastúcu do výšky 60cm.

Kvitne: Jún, júl, august, september a niekedy aj v októbri.

Štruktúra kvetu: Priemer približne 7 – 10cm. Tvoria ho štyri šarlátovočervené lupene (občas fialkasté, biele alebo ružové, najmä ak rastú blízko záhrad), často s čiernou škvrnou celkom naspodu. Peľnice sú modro-čierne. Blizna pripomína svojím tvarom a štruktúrou drevené koleso.

Plody: Od júla do septembra. Zrelé semená sa nachádzajú v **oválnej** hladkej **makovici – tobolke**, ktorá má kužeľovitý vrchol s rebrovanými výstupkami vybiehajúcimi smerom zo stredu. N makovici sú malé dierky, ktoré umožňujú semenám šíriť sa.

List: Zúbkovaný zložený list s tvrdými chĺpkami. Listy naspodu majú stopky, kým tie vyššie nie.

Prostredie: Nájdem ich na orných pôdach, na okrajoch ciest a pod. Často preferujú vápenatú pôdu.

Iné názvy

Známy ľudovo aj ako bubovec, červánky, divý mak, kohútiky, kokrhel, mačinec, ohniček a pod.

Čo si všímať

Sú rozoznateľné vďaka svojim jasným šarlátovým lupeňom (mäkkým ako papierová vreckovka) a tiež oválnym tobolkám – makoviciam – so špecifickou ryhovanou strieškou.

Najlepší čas na zber/pozorovanie

- Makovice sa zbierajú, keď majú sivohnedú farbu a objaví sa na nich množstvo malých dierok – ak makovicou potrasiete, semená vypadávajú.
- Jún, Júl a August pred žatvou. Stáť na poli posiatom stovkami jasných vlčích makov je magický zážitok a inšpiruje k písaniu poézie – a zlepši náladu na celý deň.

Stonka a kmeň

Vzpriamená stonka meria do 60 cm. Je pokrytá tvrdými štetinami a obsahuje biely alebo žltý latex, ktorý vyteká, ak sa stonka poškodí.

Miesto v reťazi

Nektár zbiera hmyz, olejnatými semiačkami sa živia vtáky, ľudia a iné druhy cicavcov.

DVOJNÍCI: Podobnými druhmi sú:

Existuje päť podobných druhov maku (*Papaver*) s červenými lupeňmi: Mak pochybný (*P. dubium*) má makovice, ktoré sú **dvakrát dlhšie, než je ich šírka**; jeho poddruh Mak Lecoqov (*P. dubium lecoqii*) je **charakteristický žltými peľnicami a mliečnym žltkastým latexom** pri prerezaní stonky. Mak poľný (*P. argemone*) má **oddelené lupene** a modré peľnice, jeho makovice sú pokryté tvrdými štetinami. Mak zvrhlý (*P. hybridum*) má zaguľatené makovice pokryté tvrdými štetinami.

PLANT ID: Vlčí mak *Papaver rhoeas* L.

Čo skrýva meno - *Papaver* znamená v latinčine mlieko, čo súvisí s bielou alebo žltkastou latexovou tekutinou obsiahnutou v stonke; *rhoeas* je starogréckou formou slova červený.

Botanický glosár (prvá časť)

Jednoročka – Rastlina, ktorá absolvuje plný životný cyklus v priebehu jedného roka (klíčenie, kvitnutie/plodenie, smrť).

Púčik- výstupok na konári alebo jeho konci, z ktorého vyrastajú nové listy alebo kvety.

Lístok- menší prvok tvoriaci zložený list; prakticky menší list.

Zložený list- List pozostávajúci z minimálne troch lístkov usporiadaných v protistojných pároch na stopke.

Bazálne listy- listy v dolnej rasti rastliny

Botanický glosár (druhá časť)

Tobolka – suchý plod, ktorý sa otvára viac než jednou časťou (napr. chlopňa), alebo prostredníctvom dierok či viečka, ktorým sa šíria semená.

Peľnica- časť tyčinky obsahujúca peľ (nachádza sa na špičke tyčinky).

Blizna- Časť kvetu, ktorú opeľuje hmyz. t

Tyčinka -Samčia časť kvetu, pozostávajúca z vlákna a peľnice.

Kališné lístky – lístky obklopujúce kvet a nachádzajúce sa v jeho dolnej časti (vonkajšie okvetné lístky – vnútornými sú lupene).

Bližšie sa s vlčím makom môžete zoznámiť prostredníctvom náučnej filmotéky Pappusu.

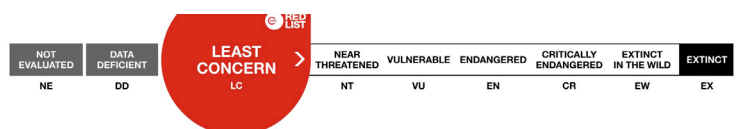
Päť druhov maku vyskytujúcich sa v Európe a Veľkej Británii sa do týchto častí sveta dostalo kontamináciou bežných obilných siatín, ktoré neolitickí osadníci priniesli pred približne 7000 rokmi.

Väčšina makov je jednoročných a väčšinou rastie v narušených pôdach, čo im umožňuje ľahšie klíčenie, čo je taktiež dôvodom, prečo sa v takých veľkých množstvách vyskytovali na mieste bývalých bojísk po 1. svetovej vojne. Hoci sú maky citlivé na pesticídy, ich semená sú dlhoveké (až 80 rokov) a keď sa na danom mieste pesticídy prestanú používať, čoskoro sa maky opäť rozrastú).

Aký je celosvetový výskyt – Rozšírený v Európe, Ázii a severnej Afrike
<https://www.gbif.org/species/2888443>

Globálne riziko vyhynutia (IUCN – Červená značka).

Bežný rozšírený druh, ktorému nehrozí environmentálne riziko.

Poznámka: Spektrum reprezentujúce mieru ohrozenia vlčieho maku.